

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 119/07-101

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí 20. decembra 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza, vo veci sťažnosti J. M., Ž., zastúpeného advokátom JUDr. Mgr. Š. B., Ž., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 8 ods. 2 a 5 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd v spojení s porušením čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 2 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práv podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 3 T 96/04 v súvislosti s rozhodovaním o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 20. novembra 2006, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. M. podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 8 ods. 2 a 5 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj jeho právo podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 3 T 96/04 v súvislosti

s rozhodovaním o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 20. novembra 2006 porušené bolo.

2. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia J. M. v sume 17 495 Sk (slovom sedemnást' tisícštyristodevät'desiatpäť slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. Mgr. Š. B. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia v sume 17 495 Sk (slovom sedemnást' tisícštyristodevät'desiatpäť slovenských korún) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 7000060515/8180 vedený v Štátnej pokladnici do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti J. M. nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. januára 2007 doručená sťažnosť J. M., Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 3 T 96/04 v súvislosti s rozhodovaním o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 20. novembra 2006. Sťažovateľ doplnil svoju sťažnosť podaním doručeným ústavnému súdu 5. marca 2007.

Súčasťou sťažnosti sťažovateľa bola aj žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Po doplnení a zabezpečení potrebných podkladov ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 119/07-34 z 24. mája 2007 ustanovil sťažovateľovi v konaní pred ústavným súdom právneho zástupcu advokáta JUDr. Mgr. Š. B., Ž. Následne ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa, aby jeho sťažnosť doplnil a upresnil tak, aby

zodpovedala požiadavkám vyplývajúcim zo zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Právny zástupca sťažovateľa doručil ústavnému súdu nové (doplnené a upresnené) znenie sťažnosti 28. júna 2007, ktoré v ďalšom priebehu konania ústavný súd považoval za smerodajné pre svoj ďalší postup.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol uznesením okresného súdu sp. zn. 1 Tp 7/04 z 19. januára 2004 vzatý do väzby z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. b) a c) zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov platného a účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný poriadok“), pričom lehota jeho väzby začala plynúť odo dňa zadržania, t. j. od 16. januára 2004. Dňa 18. júla 2004 podal prokurátor Okresnej prokuratúry Žilina (ďalej len „okresná prokuratúra“) na sťažovateľa obžalobu pre trestný čin týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 215 ods. 1 písm. a) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov platného a účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný zákon“). Trestná vec sťažovateľa je okresným súdom vedená pod sp. zn. 3 T 96/04. Uznesením okresného súdu zo 17. marca 2004 boli sťažovateľovi zúžené dôvody väzby na dôvod podľa § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Rozsudkom okresného súdu z 30. augusta 2004 bol sťažovateľ uznaný za vinného z trestných činov podľa § 197a ods. 1 a 2 a podľa § 241 ods. 1 a 2 písm. c) Trestného zákona. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) označený rozsudok zrušil uznesením sp. zn. 1 To 883/05 zo 14. novembra 2005 a vec vrátil okresnému súdu na nové konanie a rozhodnutie.

Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že po uplynutí dvojročnej lehoty trvania väzby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uzneseniami sp. zn. 4 Ntv 46/2005 z 18. januára 2006, sp. zn. 1 Ntv 16/2006 z 12. apríla 2006 a sp. zn. 3 Ntv 31/2006

z 23. augusta 2006 postupne predlžoval lehotu trvania väzby sťažovateľa až do 16. januára 2007.

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že 20. novembra 2006 podal žiadosť o prepustenie z väzby, ktorá bola doručená okresnému súdu 22. novembra 2006. Dňa 19. decembra 2006 bol sťažovateľovi doručený návrh okresného súdu na predĺženie lehoty trvania jeho väzby a zároveň bol upozornený, že 21. decembra 2006 má možnosť nahliadnuť do trestného spisu za účelom prípravy obhajoby. Sťažovateľ písomne okresnému súdu oznámil, že trvá na svojej účasti na nahliadnutí do trestného spisu, ktoré sa uskutočnilo až 27. decembra 2006, keďže na pôvodne určený deň nedal predseda senátu okresného súdu súhlas na eskortovanie sťažovateľa z Ústavu na výkon väzby v Žiline na okresný súd.

Dňa 27. decembra 2006 bol trestný spis sťažovateľa spolu s návrhom okresného súdu na predĺženie trvania jeho väzby doručený najvyššiemu súdu, ktorý uznesením sp. zn. 3 Ntv 47/2006 z 11. januára 2007 rozhodol o nepredĺžení lehoty trvania väzby sťažovateľa. Sťažovateľ bol z väzby prepustený 16. januára 2007.

Sťažovateľ zastáva názor, že „konaním Okresného súdu v Žiline, ktorý odmietol rozhodnúť a konať o žiadosti o prepustenie z väzby podanej sťažovateľom 20. 11. 2006 súdu spôsobom, ktorý ustanovuje zákon (t. j. prednostne a urýchlene)“, boli porušené jeho označené základné práva a slobody, a preto navrhuje, aby ústavný súd vo veci jeho sťažnosti vydal tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľa J. M. zakotvené v čl. 8 ods. 2, ods. 5 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd bolo porušené v spojitosti s čl. 2 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd konaním Okresného súdu v Žiline.

2. Základné právo sťažovateľa J. M. zakotvené v čl. 17 ods. 2, ods. 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky bolo porušené v spojitosti v čl. 2 ods. 2 a článku 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky konaním Okresného súdu v Žiline.

3. Základné právo sťažovateľa J. M. zakotvené v článku 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo porušené konaním Okresného súdu v Žiline.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi J. M. právo na primerané finančné zadostučinenie podľa článku 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky v sume 200 000, - Sk (slovom dvestotisíc slovenských korún), ktoré je povinný vyplatiť Okresný súd v Žiline sťažovateľovi J. M. do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky.

5. Ústavný súd Slovenskej republiky ukladá Okresnému súdu v Žiline povinnosť uhradiť sťažovateľovi J. M. trovy konania a trovy právneho zastúpenia na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Mgr. Š. B., Advokátska kancelária, Ž..., a to do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia.“

Ešte pred predbežným prerokovaním sťažnosti si ústavný súd vyžiadal k nej vyjadrenie predsedu okresného súdu, ktoré mu bolo doručené 4. apríla 2007. V tomto vyjadrení sa okrem iného uvádza:

„Po oboznámení sa problematikou spisu sp. zn. 3 T 96/04, predkladám chronologický prehľad úkonov, ktoré boli vo veci sp. zn. 3 T 96/04 vykonané... Som toho názoru, že sa jedná o skutkovo i právne náročnú vec, pričom prieťahy v konaní sú čiastočne zavinené správaním sa obžalovaného, ktorý využíva všetky možnosti dané mu Trestným poriadkom, pričom jeho podania majú čiastočne obštrukčný charakter. Obžalovaný bol prepustený z výkonu väzby príkazom senátu po rozhodnutí Najvyššieho súdu SR zo dňa 11. 1. 2007 o nepredĺžení trvania lehoty väzby. Podľa môjho názoru zákonný sudca koná vo veci bez prieťahov a plynule.“

K vyjadreniu predsedu okresného súdu bol priložený podrobný chronologický prehľad úkonov v trestnej veci sťažovateľa vedenej pod sp. zn. 3 T 69/04 v období po podaní obžaloby spracovaný predsedom príslušného senátu okresného súdu, ktorý v záverečnej časti tohto dokumentu uviedol:

„Ešte raz konštatujem, že v predmetnej trestnej veci som konal plynulo a bez prieťahov, pričom dĺžku trestného konania podstatným spôsobom ovplyvnilo správanie obžalovaného (jeho podania), ktoré malo v značnej miere obštrukčný charakter (takýto náhľad na vec mal aj Krajský súd v Žiline v svojich posledných rozhodnutiach).“

Dňa 2. augusta 2007 ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 119/07-49 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, a v prípade, že to uzná za potrebné, doplnil svoje vyjadrenie k sťažnosti zaslané ústavnému súdu ešte pred predbežným prerokovaním sťažnosti. Predseda okresného súdu v prípise doručenom ústavnému súdu 12. septembra 2007 oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci a svoje predchádzajúce vyjadrenie už nedoplnil.

Následne ústavný súd vyzval aj právneho zástupcu sťažovateľa, aby sa vyjadril, či trvá na ústnom pojednávaní vo veci, a zaujal stanovisko k vyjadreniu predsedu okresného súdu. Právny zástupca sťažovateľa v liste doručenom ústavnému súdu 5. októbra 2007 oznámil, že *„na ústnom pojednávaní trvám na žiadosť môjho klienta“*, pričom v pripojenom stanovisku sťažovateľa bolo uvedené, že *„na stanovisko predsedu Okresného súdu Žilina budem reagovať na predmetnom ústnom konaní na Vašom súde“*.

Dňa 30. októbra 2007 ústavný súd nariadil ústne pojednávanie vo veci na 20. december 2007. Na ústnom pojednávaní sa zúčastnil sťažovateľ a jeho právny zástupca. Zástupca okresného súdu sa ústneho pojednávania nezúčastnil (predvolanie okresný súd prevzal 2. novembra 2007).

Po otvorení ústneho pojednávania a oboznámení s doterajším priebehom konania predseda senátu udelil slovo právnenému zástupcovi sťažovateľa, ktorý v úvode svojho vystúpenia zdôraznil, že sťažovateľ zotrváva na svojom návrhu, a s poukazom na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 291/06-61 z 27. marca 2007 uviedol, že v predmetnej trestnej veci došlo k opakovanému porušeniu práv sťažovateľa, pričom zákonný sudca JUDr. L. sa uznesením sp. zn. 3 T 96/2004 z 19. októbra 2007 dal vylúčiť z rozhodovania v predmetnej veci, čím priznal svoju predpojatosť voči sťažovateľovi. Vo vzťahu k vyjadreniu okresného súdu k sťažnosti sťažovateľa jeho právny zástupca okrem iného uviedol, že jeho trestná vec nie je zložitá a že sťažovateľ nespôsobil prieskumy v nej, čo potvrdzuje aj uznesenie

najvyššieho súdu sp. zn. 3 Ntv 47/2007 (správne má byť sp. zn. 3 Ntv 47/2006; pozn.) z 11. januára 2007, a zdôraznil, že sťažovateľ si žiadosťami o prepustenie z väzby len uplatňoval svoje zákonné práva, keďže jeho väzba bola neprimerane dlhá. V závere svojho vystúpenia právny zástupca navrhol, aby ústavný súd rozhodol v súlade s navrhovaným petitom, pričom konkretizoval požadovanú úhradu trov právneho zastúpenia, čo doložil aj písomne.

Po vystúpení právneho zástupcu sťažovateľa predseda senátu udelil slovo sťažovateľovi, ktorý zdôraznil, že konanie okresného súdu, konkrétne zákonného sudcu JUDr. L. v jeho trestnej veci, považuje za *„čisto účelové a špekulatívne. Okresný súd v Žiline mal dosť času na to, aby o mojej žiadosti o prepustenie z väzby rozhodol zákonným a ústavným spôsobom. To znamená, neodkladne. Čo sa týka prietahov v konaní, ktoré som mal spôsobiť, tak isto poukazujem na uznesenie najvyššieho súdu, kde najvyšší súd konštatuje, že opakované podávanie žiadosti o prepustenie z väzby a podávanie námietok zaujatosti z mojej strany je mojím právom, ktorým nemožno odôvodňovať prietahy v konaní“*. Sťažovateľ ďalej uviedol, že v minulosti mal konflikt s manželkou zákonného sudcu, čo sa prejavilo následne v konaní, keď došlo k opakovanému porušeniu jeho základných práv a slobôd, a preto žiadal, aby ústavný súd rozhodol v jeho veci tak, ako bolo navrhnuté.

Na otázku sudcu spravodajcu, že aký závažný dôvod viedol sťažovateľa k tomu, že podal žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu 20. novembra 2006, t. j. ešte predtým, ako bolo právoplatne rozhodnuté o jeho predchádzajúcej žiadosti, sťažovateľ uviedol, že zistil nové skutočnosti, ktoré odôvodňovali podanie novej žiadosti o prepustenie z väzby, a poukázal na to, že jeho väzba bola neprimerane dlhá a on sa cíti v predmetnej veci nevinný.

Na ďalšiu otázku sudcu spravodajcu, prečo neuviedol dôvod, o ktorý oprel svoju žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu z 20. novembra 2006, už vo svojej predchádzajúcej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 2. októbra 2006, prípadne v odvolaní proti rozhodnutiu okresného súdu, keďže mu už v tom čase bola známa,

sťažovateľ uviedol, že *„som právny laik, ja nemám právnické vzdelanie, ja skrátka neovládam dostatočne právo, aby som vedel, že kedy mám podať žiadosť o prepustenie z väzby, skrátka ma to v tom čase napadlo, že chcem ísť na slobodu, tak som podal žiadosť o prepustenie z väzby“*.

V záverečnom slove sťažovateľ, ako aj jeho právny zástupca zopakovali, že trvajú na svojich vyjadreniach a žiadajú, aby ústavný súd rozhodol tak, ako bolo navrhnuté.

II.

Predmet konania a skutkový stav veci

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 8 ods. 2 a 5 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) v spojení s porušením čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy a čl. 2 ods. 2 listiny a práv podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 3 T 96/04, pričom zo sťažnosti zjavne vyplýva, že porušenie označených práv sťažovateľ namieta „len“ v súvislosti s postupom, resp. nečinnosťou okresného súdu pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 20. novembra 2006 (sťažovateľ v sťažnosti uvádza *„konaním Okresného súdu v Žiline, ktorý bez dôvodov odmietol rozhodnúť o jeho žiadosti o prepustenie z väzby a to prednostne a urýchlene vonkoncom tak nekonal o väzbe sťažovateľ a tým boli porušené jeho ľudské práva a základné slobody, ktoré*

sú zakotvené v Listine základných práv a slobôd, v Ústave Slovenskej republiky a v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd“).

Zo sťažnosti a spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 3 T 96/04 ústavný súd zistil nasledovný skutkový stav v predmetnej veci:

1. Prokurátor okresnej prokuratúry podal 12. júla 2004 na sťažovateľa obžalobu pre trestný čin týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 215 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a trestný čin znásilnenia podľa § 241 ods. 1 a 2 písm. c) Trestného zákona.

2. Sťažovateľ bol ešte v prípravnom konaní vzatý do väzby uznesením sudkyne okresného súdu z 19. januára 2004 z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku. Lehota väzby začala sťažovateľovi plynúť 16. januára 2004.

3. Uznesením okresného súdu zo 17. marca 2005 boli sťažovateľovi zúžené dôvody väzby na dôvod podľa § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

4. Rozsudkom okresného súdu z 30. augusta 2005 bol sťažovateľ uznaný za vinného z trestných činov podľa § 197a ods. 1 a 2 a podľa § 241 ods. 1 a 2 písm. c) Trestného zákona.

5. Krajský súd označený rozsudok zrušil uznesením sp. zn. 1 To 283/05 zo 14. novembra 2005 a vec vrátil okresnému súdu na nové konanie a rozhodnutie.

6. Po uplynutí dvojročnej lehoty väzby najvyšší súd uzneseniami sp. zn. 4 Ntv 46/2005 z 12. januára 2006, sp. zn. 1 Ntv 16/2006 z 12. apríla 2006 a sp. zn. 3 Ntv 31/2006 z 23. augusta 2006 postupne predlžoval lehotu trvania väzby sťažovateľa až do 16. januára 2007.

7. Dňa 2. októbra 2006 podal sťažovateľ žiadosť o prepustenie z väzby, ktorú okresný súd uznesením z 2. novembra 2006 zamietol. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ 9. novembra 2006 sťažnosť.

8. Dňa 7. novembra 2006 podal sťažovateľ námietku zaujatosti proti všetkým sudcom krajského súdu, ktorá bola krajskému súdu doručená 9. novembra 2006.

9. Dňa 20. novembra 2006 podal sťažovateľ námietku proti predsedovi senátu okresného súdu, ktorá bola okresnému súdu doručená 22. novembra 2006.

10. Dňa 20. novembra 2006 podal sťažovateľ opätovnú žiadosť o prepustenie z väzby, ktorá bola okresnému súdu doručená 22. novembra 2006. V žiadosti poukázal na

skutočnosť, že pred rozhodnutím najvyššieho súdu z 23. augusta 2006 o predĺžení trvania jeho väzby mu bolo odporeté nahliadnuť do spisu, čím malo byť porušené jeho právo na obhajobu. Zo spisu vyplýva, že žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu z 2. októbra 2006 sa opierala o iné dôvody (bod 7).

11. Dňa 28. novembra 2007 okresný súd predložil krajskému súdu spis za účelom rozhodnutia o sťažnostiach sťažovateľa proti uzneseniam okresného súdu z 2. novembra 2006, ktorými rozhodol o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu (bod 7) a námietke zaujatosti proti prísediacemu okresnému súdu Bc. J. E. Spis bol krajskému súdu doručený 1. decembra 2006.

12. Uzneseniami krajského súdu z 12. decembra 2006 boli zamietnuté sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniam okresného súdu z 2. novembra 2006 (bod 11). Spis bol okresnému súdu vrátený 14. decembra 2006.

13. Dňa 19. decembra 2006 bol sťažovateľovi doručený návrh okresného súdu z 18. decembra 2006 na predĺženie lehoty trvania jeho väzby do 30. júna 2007 a zároveň bol upozornený, že 21. decembra 2006 má možnosť nahliadnuť do spisu pred prípadným vyjadrením sa k predloženému návrhu (sťažovateľ nahliadol do spisu 27. decembra 2007).

14. Návrh okresného súdu na predĺženie trvania väzby sťažovateľa a trestný spis sp. zn. 3 T 96/04 boli spolu s písomným vyjadrením sťažovateľa k návrhu z 21. decembra 2006 doručený najvyššiemu súdu 27. decembra 2006.

15. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Ntv 47/2006 z 11. januára 2007 rozhodol o návrhu okresného súdu tak, že väzbu sťažovateľa od 16. januára 2007 nepredĺžil.

16. Sťažovateľ bol 16. januára 2007 prepustený z väzby na slobodu.

Z uvedeného prehľadu vyplýva, že okresný súd o žiadosti sťažovateľa o prepustení z väzby na slobodu z 20. novembra 2006 vôbec nerozhodol, pričom naopak 27. decembra 2006 doručil najvyššiemu súdu návrh na predĺženie trvania jeho väzby, ktorému najvyšší súd nevyhovel. V dôsledku toho bol sťažovateľ 16. januára 2007 prepustený z väzby na slobodu.

Na základe takto zisteného skutkového stavu bolo úlohou ústavného súdu rozhodnúť, či nečinnosťou okresného súdu vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o prepustenie

z väzby na slobodu z 20. novembra 2006 boli vzhľadom na skutkové a právne okolnosti veci porušené jeho označené základné práva podľa ústavy a listiny, ako aj označené práva podľa dohovoru.

III.

Právne východiská a závery ústavného súdu

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Porovnateľný text obsahuje aj čl. 2 ods. 2 listiny („Štátnu moc možno uplatňovať iba v prípadoch a v medziach ustanovených zákonom, a to spôsobom, ktorý ustanoví zákon“).

Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok. Analogický text obsahuje aj čl. 8 ods. 2 listiny.

Podľa čl. 17 ods. 5 do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu. Analogický text obsahuje aj čl. 8 ods. 5 listiny.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Porovnateľný text obsahuje aj čl. 36 ods. 1 listiny („Každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne“).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku orgány činné v trestnom konaní sú povinné vybavovať väzobné veci prednostne a urýchlene. Väzba v prípravnom konaní a v konaní pred súdom môže trvať len nevyhnutnú dobu.

Podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku obvinený má právo kedykoľvek žiadať o prepustenie na slobodu. Ak v prípravnom konaní prokurátor takej žiadosti nevyhoví, predloží ju bez meškania súdu. O takej žiadosti sa musí neodkladne rozhodnúť. Ak sa žiadosť zamietla, môže ju obvinený, ak v nej neuvedie iné dôvody, opakovať až po uplynutí štrnástich dní od právoplatnosti rozhodnutia.

Podľa § 71 ods. 4 Trestného poriadku návrh na predĺženie lehoty podľa odsekov 1 a 2 treba doručiť súdu najneskôr 10 dní pred skončením príslušnej lehoty. Ak návrh nie je uvedeným spôsobom predložený, musí predseda senátu a v prípravnom konaní prokurátor prepustiť obvineného na slobodu najneskôr deň po uplynutí lehoty, na ktorú bolo trvanie väzby obmedzené.

Ústavný súd vo svojej stabilizovanej judikatúre už viackrát poukázal na to, že v ustanoveniach čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa práva na osobnú slobodu je obsiahnuté tak právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná, ako aj právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu, alebo byť prepustený počas konania, teda práva, ktoré vyplývajú aj z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (m. m. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05).

Z konštantnej judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že na konanie, ktorého predmetom je súdne preskúmanie zákonnosti väzby a existencie všetkých jej podmienok, je aplikovateľný aj čl. 5 ods. 4 dohovoru (m. m. III. ÚS 227/03).

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že väzba má mať striktné obmedzené trvanie, a preto má byť zaručená možnosť jej kontroly v krátkych intervaloch. Aké časové obdobia budú akceptovateľné a aké nie, bude zrejme závisieť od konkrétnych okolností (Bezichieri z roku 1989, A-164, § 21, Neumeister z roku 1968, A-8, § 24 a Sanchez - Reisse z roku 1986, A-107, § 55).

Článok 5 ods. 4 dohovoru tým, že osobám pozbaveným slobody zaručuje právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybnit' zákonnosť pozbavenia slobody, dáva týmto osobám právo aj na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom urýchlene rozhodnuté o zákonnosti pozbavenia slobody a nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže ako nezákonné (Rehbock c. Slovinsko, rozhodnutie z 28. novembra 2000, Vodeničarov c. Slovenská republika, rozsudok z 21. decembra 2000, § 33 - 36).

Podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu požiadavke prednostného a urýchleného rozhodovania vo väzobných veciach v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako i čl. 5 ods. 4 dohovoru v zásade nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca niekoľko týždňov (m. m. III. ÚS 255/03, IV. ÚS 253/05).

Zo zisteného skutkového stavu vyplýva, že v danom prípade sa okresný súd vôbec nezaoberal žiadosťou sťažovateľa o prepustenie z väzby, ktorá mu bola doručená 22. novembra 2006, pričom z hľadiska posudzovania možného porušenia označených práv sťažovateľa išlo o nečinnosť v trvaní takmer 2 mesiacov, konkrétne do 16. januára 2007, keď bol sťažovateľ na základe uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Ntv 47/2006

z 11. januára 2007 prepustený na slobodu, čím sa stala jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu bezpredmetná.

Pri posudzovaní veci ústavný súd musel zohľadňovať skutkové okolnosti prípadu, predovšetkým skutočnosť, že sťažovateľ podal 20. novembra 2006 žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu ešte skôr ako bolo právoplatne rozhodnuté o jeho predchádzajúcej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 2. októbra 2006. Vzhľadom na zistenie ústavného súdu, že označené žiadosti sťažovateľa sa opierali o rozdielne dôvody, ústavný súd konštatoval, že ustanovenie § 72 ods. 2 druhej vety Trestného poriadku mu nebránilo podať opakovanú žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, aj keď o jeho predchádzajúcej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu ešte nebolo právoplatne rozhodnuté. Navyše ústavný súd zo svojej spisovej evidencie zistil, že relevantnosť dôvodu uvedeného v žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 20. novembra 2006 už iný senát ústavného súdu nepriamo potvrdil, keď v náleze č. k. III. ÚS 291/06-61 z 27. marca 2007 okrem iného vyslovil, že najvyšší súd postupom a uznesením sp. zn. 3 Ntv 31/2006 z 23. augusta 2006, ktorým rozhodol o predĺžení lehoty trvania väzby sťažovateľa bez toho, aby dôkladne preskúmal všetky zákonné predpoklady na vydanie tohto rozhodnutia vrátane dodržania zásady kontradiktórnosti konania, porušil jeho základné práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a právo podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru. Na druhej strane ústavný súd vzal na vedomie skutočnosť zistenú zo súdneho spisu, podľa ktorej dôvod, ktorý uviedol sťažovateľ vo svojej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 20. novembra 2006, mu musel byť známy už 2. októbra 2006, t. j. v čase, keď podával predchádzajúcu žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu.

Ústavný súd pri posudzovaní veci zohľadňoval aj skutočnosť, že okresný súd bol v čase bezprostredne po podaní žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby z 20. novembra 2006 povinný prednostne a urýchlene odstúpiť dotknutý spis krajskému súdu za účelom rozhodnutia o sťažnostiach sťažovateľa proti uzneseniam okresného súdu z 2. novembra 2006, pričom spis mu bol vrátený z krajského súdu až 14. decembra 2006. Ústavný súd vzal do úvahy aj skutočnosť, že následne okresný súd vykonával nevyhnutné procesné úkony súvisiace s predložením spisu najvyššiemu súdu za účelom rozhodnutia o jeho návrhu na

predĺženie trvania lehoty väzby, vzhľadom na hrozbu nedodržania lehoty podľa § 71 ods. 4 Trestného poriadku. V tejto súvislosti ústavný súd považoval za potrebné zdôrazniť, že v texte návrhu okresného súdu na predĺženie lehoty trvania väzby z 18. decembra 2006 sa uvádza, že „obžalovaný J. M... dňa 22. 11. 2006 podal žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu“, t. j. okresný súd predkladal tento návrh adresovaný najvyššiemu súdu vo vedomí, že o uvedenej žiadosti ešte nerozhodol. Zo skutočnosti, že napriek tomu podal návrh na predĺženie lehoty trvania väzby, možno minimálne nepriamo odvodiť, že v čase spracovávaní tohto návrhu už mal aspoň predbežne vytvorený zamietavý postoj k tejto žiadosti sťažovateľa, a teda bol v tomto čase z vecného hľadiska už pripravený o nej rozhodnúť.

Za týchto okolností okresný súd podľa názoru ústavného súdu mohol a mal prednostne a urýchlene rozhodnúť aj o opakovanej žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu z 20. novembra 2006 ešte pred predložením návrhu na predĺženie lehoty trvania väzby sťažovateľa najvyššiemu súdu, a preto dospel k záveru, že postupom, resp. nečinnosťou okresného súdu pri rozhodovaní o tejto žiadosti sťažovateľa došlo k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 8 ods. 2 a 5 listiny, ako aj k porušeniu jeho práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru.

K uvedenému záveru ústavný súd dospel aj napriek tomu, že sa na základe analýzy dotknutého spisu stotožnil s názormi predsedu okresného súdu a predsedu príslušného senátu okresného súdu uvedenými v ich vyjadreniach, v zmysle ktorých mali viaceré procesné úkony sťažovateľa kumulované v rozhodnom čase v nemalej miere obštrukčný charakter a ich účelom bolo vytvoriť pre súdy konajúce a rozhodujúce o jeho väzbe časovú tieseň vzhľadom na skutočnosť, že 16. januára 2007 mala uplynúť lehota trvania jeho väzby. Túto skutočnosť ústavný súd zohľadnil pri svojom rozhodovaní o návrhu sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Sťažovateľ namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 8 ods. 2 a 5 listiny v spojení s porušením čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy a čl. 2 ods. 2 listiny. Ustanovenia čl. 2 ods. 2 ústavy a čl. 2 ods. 2 listiny majú charakter ústavných

princípov, ktoré sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy a listiny. Inak povedané tieto ustanovenia ústavy sú vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o porušovaní základných práv a slobôd garantovaných ústavou a listinou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto nebolo potrebné deklarovať porušenie týchto ustanovení ústavy vo výrokovej časti tohto nálezu. To isté v zásade platí o ustanovení čl. 152 ods. 4 ústavy, ktoré má charakter generálneho interpretačného princípu, ktorý ústavný súd vždy uplatňuje vo svojej rozhodovacej činnosti.

Sťažovateľ namietal tiež porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré garantujú v generálnej podobe každému predovšetkým právo na prístup k súdu a právo na spravodlivé súdne konanie.

Zo stabilizovanej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj čl. 36 ods. 1 listiny) je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu o inú ochranu, zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy normujúcich rámeč, v ktorom je možné domáhať sa jeho rešpektovania (m. m. napr. I. ÚS 22/03, IV. ÚS 159/07), pričom v súdnom konaní vo väzobných veciach sú tieto aspekty práva na súdnu ochranu implicitne obsiahnuté aj v ustanoveniach čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy (ako aj v ustanoveniach čl. 8 ods. 2 a 5 listiny), t. j. tvoria integrálnu súčasť ich interpretácie a aplikácie, keďže ústavný súd vychádza z názoru, že ustanovenia ústavy sa vysvetľujú a uplatňujú vo vzájomnej súvislosti všetkých relevantných noriem (II. ÚS 31/97, PL. ÚS 13/97, PL. ÚS 15/98, II. ÚS 10/99, I. ÚS 53/01, m. m. PL. ÚS 9/04 atď.). Opierajúc sa tiež o záver, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom, pričom v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (m. m. napr. II. ÚS 27/07), ústavný súd konštatoval, že vo výrokovej časti tohto nálezu nie je preto potrebné deklarovať aj porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Sťažovateľ žiadal, aby mu bolo priznané finančné zadosťučinenie v sume 200 000 Sk, čo odôvodnil okrem iného tým, že „*bol na základe viacerých skutočností nepochybne zo strany Okresného súdu v Žiline vystavený pocitom kritiky, poníženia, zúfalstva, márnosti, nespravodlivosti a právnej neistoty, keď Okresný súd v Žiline v súlade so zákonom a ostatnými všeobecne záväznými právnymi normami nekonal o návrhu sťažovateľa, v ktorom žiadal, aby súd preskúmal dôvodnosť jeho väzobného stíhania, o tomto návrhu vôbec nerozhodol spoliehajúc sa na to, že Najvyšší súd Slovenskej republiky predĺži u sťažovateľa lehotu trvania väzby*“.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04)

Zohľadňujúc konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým časovú tieseň okresného súdu spôsobenú nemalou mierou aj procesnými úkonmi sťažovateľa, ktoré podľa názoru ústavného súdu mali znaky obštrukcie, ako aj čas, v ktorom mohol okresný súd reálne rozhodovať o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, ústavný súd považoval v danom prípade za dostatočné deklarovať porušenie práv sťažovateľa, a preto jeho žiadosti o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia nevyhovel.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom JUDr. Mgr. Š. B. Podľa uvedeného ustanovenia zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania

uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Právny zástupca sťažovateľa špecifikoval trovy právneho zastupovania vo svojom podaní zo 14. novembra 2007 a následne aj na ústnom pojednávaní, pričom žiadal úhradu v celkovej sume 23 791 Sk za šesť úkonov právnej služby; za prevzatie veci a prípravu zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, ďalšiu poradu s klientom, spísanie sťažnosti ústavnému súdu, napísanie vyjadrenia k prípisu ústavného súdu, ďalšiu poradu s klientom a účasť na ústnom pojednávaní po 3 148 Sk, a ďalej náhradu za stratu času v sume 4 158 Sk a úhradu cestovných nákladov v sume 745 Sk.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2006, ktorá bola 17 822 Sk, keďže išlo o úkony urobené v roku 2007. Úhradu priznal za 4 úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, spísanie sťažnosti a jej podanie, ďalšiu poradu s klientom a účasť na ústnom pojednávaní) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c), § 14 ods. 2 písm. e) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v sume štyrikrát 2 970 Sk za jeden úkon právnej služby a štyrikrát 178 Sk režijný paušál. Ústavný súd priznal trovy právneho zastúpenia tiež za cestovné náklady a náhradu za stratu času podľa § 15 až 17 vyhlášky v sume vyčíslenej právnym zástupcom sťažovateľa, t. j. spolu priznal sťažovateľovi úhradu právneho zastúpenia v sume 17 495 Sk.

Za ďalšie úkony právnej služby právneho zástupcu sťažovateľa - napísanie vyjadrenia k prípisu ústavného súdu z 1. októbra 2007 a ďalšiu poradu s klientom 14. novembra 2007 - ústavný súd úhradu nepriznal vzhľadom na to, že tieto úkony nemohli žiadnym spôsobom prispieť k objasneniu veci ani k rozhodnutiu vo veci samej.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet Kancelárie ústavného súdu v lehote ustanovenej vo výrokovej časti tohto nálezu (bod 3 výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou nálezu“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. decembra 2007